respondents strongly agree with the statement that stylistics helps to teach linguistics in an inductive way and broadens cultural awareness.

Conclusions

In conclusion, it can be stated that the role of stylistics within the pedagogical framework is that of sensitizing students to language use, its complexity and capacity for creating meaning. An inevitable result of various stylistic activities in the context of foreign language learning and teaching is the improvement of students' linguistic competences. The main factors which contribute to language proficiency are: students' engagement in extensive reading, the metalinguistic consideration of linguistic and rhetorical choices conducted by stylistic approaches, and the development of language awareness.

References:

HALL, Geoff, 2007, "Stylistics in Second Language Contexts: A Critical Perspective" in G. Watson and S. Zyngier (eds.) *Literature and Stylistics for Language Learners: Theory and Practice*. Palgrave Macmillan, p. 3-14.

HALL, Geoff, 2014, "Pedagogical Stylistics" in M. Burke (ed.) *The Routledge Handbook of Stylistics.* London: Routledge, p. 239-252.

LAZAR, Gillian, 1993, *Literature and Language Teaching: A Guide for Teachers and Trainers*. Cambridge: Cambridge University Press.

MCRAE, John, CLARK, Urszula, 2004, "Stylistics" in A. Davies and C. Elder (eds.) *The Handbook of Applied Linguistics.* Oxford: Blackwell Publishing Ltd, p. 328-346.

NØRGAARD, Nina, MONTORO, Rocio, BUSSE, Beatrix, 2010, *Key Terms in Stylistics.* London and New York: Continuum.

DISCURSUL DIPLOMATIC ÎN VIZIUNEA LINGVISTICII COȘERIENE: STILISTICĂ ȘI TERMINOLOGIE

Sorina DONȚU-SARÎTERZI
Universitatea Liberă Internațională din Moldova,
Chișinău, Republica Moldova

Abstract. *Our aim in this article is to address a less studied topic - that of diplomatic language and discourse based on extensive German material. Based on the most important contributions of E. Coșeriu, according to which the faculty of language and, consequently, any language that embodies it, is based on two fundamental principles: creativity and otherness, as "the reason for being of language/ languages and their content in their evolution".*

Keywords: *diplomatic language, speech, diplomatic code, diplomatic normativism, diplomatic rhetoric.*

Studiul semantic, stilistic și pragmatic al limbajelor de specialitate, inclusiv și al limbajului diplomatic, determinarea trăsăturilor lor, a zonelor de interferență și a raportului cu limba, norma și actualitatea reprezintă aspecte dintre cele mai provocatoare pentru cercetarea lingvistică modernă în cheia lucrărilor fundamentale ale lui Eugeniu Coșeriu. Savantul ne-a lăsat reflecții vizând funcțiile diferitor limbaje și discursuri începând cu limbajul politic până la cel medical.

Ne-am pus ca scop în această articol să abordăm un subiect mai puțin cercetat - cel al limbajului și discursului diplomatic în baza unui amplu material german. Pornind de la contribuțiile esențiale ale lui E. Coșeriu, după care facultatea limbajului și, în consecință, orice limbă care-o întrupează, se întemeiază pe doua principii fondamentale: *creativitatea* și *alteritatea*, ca „rațiunea de a fi a limbii/ limbilor și a conținutului acestora în evoluția lor".

Discursul diplomatic este purtătorul unei dimensiuni complexe de ordin lingvistic, politologic, cultural care reflectă nu numai termenii și expresiile unui sistem diplomatic, ci și modalitățile de a le actualiza. Din studiile preliminare pe care le-am făcut în ultimii trei ani am constatat că acest domeniu de activitate are un vocabular specific și o stilistică lingvistică aparte.

Trăsăturile lingvistice, sociologice, politologice, culturale, etc. ale diplomatului organizează discursul diplomatic într-un cadru instituțional bine stabilit, care cuprinde tradițiile mereu în dinamică și evoluție. Discursul diplomatic, structura semiotică a acestuia încă n-au fost cercetate plenar. Dialectica formelor discursului diplomatic german, hiperbola negativă (eufemismul), cât și cea pozitivă (politețea), pe care noi vom încerca s-o descifrăm, sperăm să ne ducă spre intertextualitatea diplomatică care „ascunde" lucruri încă nedescifrate.

Opțiunea noastră pentru *discursul diplomatic* nu este una fortuită, dimpotrivă, ea este determinată de situația la zi a diplomației contemporane care cunoaște o dublă evoluție: diplomația *constructivă și reflexivă* (rediscutare și reanalizare a conceptelor și postulatelor fundamentale), *diplomația extensivă* (lărgirea domeniilor referențiale) și *intensivă* (aprofundarea sistematică a fiecărui spațiu diplomatic).

Or, aspectul reflexiv și autoreflexiv, inscripția subiectivității, transferul interligvistic și intersemiotic într-un cadru discursiv integrator își găsesc cea mai adecvată concretizare în discursul diplomatic, cu rol structurant și constitutiv pentru descifrarea/cunoașterea universului diplomatic.

Termenul *discurs* presupune o ținută științifică, academică, diplomatică, oficială, foarte aproape de normă/normativism. El presupune „o înălțime", un stil și o haină stilistică ce îl apropie de impecabil.

În ultimul timp stilurile funcționale aproape că sunt tot mai des abordate de cercetători în favoarea discursurilor. Tot mai des întâlnim studii ale *discursului politic, juridic*, *diplomatic, academic, științific* etc.

În discursul diplomatic lucrurile, faptele, ideile sunt atenuate, perifrazate, implicitate. Sub intenția unei exprimări codificate, se afirmă de obicei lucruri, fapte, idei subtile, pline de ambiguități, camuflate, scopul fiind de a intensifica expresivitatea comunicării și de a mări statutul conotativ al discursului.

Fiecare discurs are sistemul său de figuri stilistice. În discursul diplomatic toate figurile de stil „sunt la ele acasă", făcând parte din terminologia diplomatică și au practic aceeași longevitate cu însăși istoria diplomatică. Figurile de stil au un rol și funcție aparte: pe de o parte ele dau un rafinament în materie de calitatea, pe de altă parte deturnează sensul acestuia spre ambiguitate ori tabuizare.

Alegerea cuvântului, prin urmare a epitetului potrivit „epitet ajustat" în discursul diplomatic, care vizează un anumit context și un anumit scop, rămâne o chestiune de finețe căutată. Generos ca sursă nu numai de expresivitate, dar și de afectivitate și emotivitate, epitetul poartă cu sine pericolul stereotipei. În plus abuzul de epitete dă textelor și discursurilor un aspect greoi, încărcat în mod supărător.

Probabil că anume din aceste considerente în discursul diplomatic epitetele nu pot fi mai mult de două-trei. De multe ori acestea se găsesc în formă de antiteză: „*un conflict util și nedorit*". Puterea de a frapa, de a atrage atenția auditorului, este una dintre rigorile fundamentale ale discursului diplomatic (acesta făcând și el parte din *scrisul aranjat frumos*), căci dincolo de un epitet față de care rămânem indiferenți, într-atât de mult ne-am obișnuit cu el, se așterne de fapt o perspectivă istorico -filosofică îndepărtată în timp, o acumulare de metafore, comparații și abstractizări, care fac discursul diplomatic greoi și ambiguu.

Menționăm că în discursul diplomatic a amalgama mai multe calificative la un singur obiect este considerat ca un neajuns, ca o carență stilistică care se cere a fi evitată.

Autorul unui discurs diplomatic obține prin epitetele alese de el „relieful obiectelor pe care el dorește să le actualizeze pertinent pentru auditoriul care-l ascultă și prin alegerea și accentuarea unora mai importante din câte ar fi fost posibile".

Discursul diplomatic are sistemul său de conotații practic inconfundabil, micro-sistemul sau de figuri retorice și de tropi, prin care diplomații ori camuflează lucrurile, faptele , ori le ambiguizează. Se spune și se scrie că diplomații prin discursul lor ar fi niște profesioniștii ai „limbii de lemn" („Holzsprache"- în germană, „wooden language"- in engleză).

Cercetările noastre la nivelul utilizării doar a *epitetului* diplomatic ne convinge că lucrurile nu sunt chiar așa. Epitetul în discursul diplomatic face ca limbajul acestuia să fie dinamic, adoptiv, creator și în mare parte convingător pentru auditoriul care ascultă. În timp ce „limbajul de lemn" este vid, iar mesajul devine anost, figurile de stil, tropii mizează spre explicarea și „iluminarea" faptelor, problemelor de ordin internațional. Limbajul diplomatic nu este nici violent, spre deosebire de cel politic, ori cel juridic. Epitetul diplomatic are misiunea de a atenua lucrurile și de a depăși violența verbală cu orice preț.

Necesitatea unei *lexicografii diplomatice* aparte se face strict necesară căci ea constituie o parte integrantă din strategia generală a diplomaticului. Simțim replica specialiștilor, care pun accent mai mult nu pe partea lexicografică, ci pe manualul diplomatic, ori manualul de diplomație istorică și contemporană. Manualul este, însă, „altă operă".

Aș putea aici aduce câteva exemple care reprezintă cartea de căpătâi a diplomaților în devenire. O să fac o trimetre aici la câteva surse în germană, așa cum obiectul meu de studiu este bazat strict pe un amplu material german, dar și ținând cont de rolul marelui lingvist Coșeriu pentru publicul german.

- Frank Nauman „*Die Kunst der Diplomatie: Zwanzig Gesetze für sanfte Sieger*";
- Paul Widmer „*Diplomatie*";
- Gerlinde Manz-Ghrist „*Die Kunst des sanften Siegens*";
- Hans-Dieter Heumann „*Strategische Diplomatie*";
- Rudolf Weber-Fas „*Das kleine Staatslexikon: Politik, Geschichte, Diplomatie, Recht*";
- Alexander Bilgeri, Alexander Wolf „*Diplomatie digital. Neue Kommunikationswege der internationalen Politik*";
- Bernhard Stahl „*Internationale Politik verstehen*";
- Vamik D. Volkan „*Das Verstehen der Diplomatie*"

Toate conținând un set de capitole, paragrafe, compartimente de reguli tradiționale și moderne destinate celor tineri care intră în profesie, pentru a se familiariza cât mai rapid și cât mai ușor cu „capcanele", arcanele întinse în „marea politică diplomatică". În așa fel manualul conține un cod de reguli „rare", rar întâlnite din practica celor mai experimentați ambasadori, ori lucrători diplomatici.

Ghiduri, protocoale, documente normative și didactice sunt foarte utile pe teren, dar ele nu pot substitui lexicografia diplomatică, care formează limbajul diplomatic, adică *bazinul comunicării oficial-diplomatice.*

Unul din punctele strategice ale discursului diplomatic este cel al vocabularului acestuia, care are un statut aparte, dar nu are aparatul său lexicografic (în majoritatea cazurilor).

Stilistica discursului diplomatic nu este pur și simplu un ornament din tropi și figuri, din comparații și antiteze, din întrebări retorice și antonomasii camuflate. Această stilistică este mai întâi de toate o revalorificare semantică, o renovare și o complementare a faptelor, ideilor, fenomenelor ce țin și au raport cu diplomaticul.

Vorbind despre „sensul cuvintelor diplomatice", la nivelul teoretic situația nu este la fel de simplă pe cât pare la nivel practic. Chiar și în vorbirea zilnică (ne diplomatică) ne confruntăm adesea cu probleme de comunicare, pentru că sensul cuvintelor, a unor expresii poate fi denaturat prin intonație, context, echivocuri și jocuri de cuvinte

Ca orice alt stil, cel diplomatic, este specific unui grup profesional, în acest caz diplomaților de performanță, politologilor, dar poate depăși acest grup datorită implicațiilor politico-diplomatice foarte largi pe care le presupune diplomația în mod general.

Strategia unui discurs diplomatic are caracter complex: ea este impusă să țină cont în mod obligatoriu de câteva criterii lingvo-stilistice, lingvo-literare și discursive cum ar fi:

- Sistemul de conotații care este/va fi actualizat în discurs; acesta are un caracter complex și pleacă de la postulatul „a vorbi și a nu spune nimic" până la cel „a vorbi și a convinge". Conotațiile diplomatice formează în ansamblul lor un mecanism relevat, care poate schimba lumea și ca s-o facă mai bună.

- Sistemul de tropi și figuri stilistice în discursul diplomatic evoluează și se schimbă de la o epocă la alta.

Aici voi menționa doar că unele figuri stilistice și unii tropi și-au menținut viabilitatea în discursul diplomatic de ieri și de azi așa cum sunt *metafora, metonimia, sinecoda, comparația, perifraza*, etc. Altele, cum sunt*, anabasisul, antanaclasa, oximoronul* și câte altele pe care le-am depistat în discursurile diplomatice moderne au o ocurență rarisimă.

Postulatul de bază pe care îl utilizăm plenar în cercetarea discursului diplomatic aparține in integritate savantului Eugeniu Coseriu, fără care, cu certitudine nu am fi putut face investigațiile de rigoare la acest subiect atât de complex în toți parametrii pe care îl are. Acest postulat este:

"Limbajul este, pe de o parte, baza culturii, a întregii culturi şi, pe de altă parte, este o formă a culturii. Adică, numai limbajul are această posibilitate de a fi limbaj şi realitate, în acelaşi timp, şi de a vorbi şi despre sine însuşi. Muzica nu poate vorbi despre muzică, nici sculptura despre sculptură. Deci, limbajul are această proprietate că este, pe de o parte, baza culturii şi, pe de altă parte, este şi o formă a culturii."

Sunt de necontestat meritele sale plauzibile în cercetarea limbajelor de specialitate, fapt pentru care este considerat "*Lingvistul secolului XX*" . Unii îi zic chiar și "*Regele lingvisticii contemporane*".

Pe această cale și în acest context îmi exprim încă o data atitudinea tinerilor cercetători pentru această personalitate din lumea lingvisticii contemporane, cercetările căruia ne sunt de bun augur pentru a continua investigații în profunzime și în secolul XXI.

Bibliografie:

COȘERIU, Eugeniu, 1996, *Limbaj și politică*, Revista de lingvistică și știință literară*,* Chișinău, Nr. 5, p.10-29.

COȘERIU, Eugeniu, 1997, *Sincronie, diaconie și istorie, Problema schimbării lingvistice,* Editura Enciclopedică, Chișinău, p 15-30.

CRUCERU, Monica, 2004, *Politețea în discursul diplomatic,* Gabriela Pană Dindelegan, p. 389-395.

IRINESCU, Teodora, 2007, *Semantica discursului juridic: normă și abatere,* Casa Editorială Demiurg, Iași p. 287.

MUNTEANU, Cristinel, 2012, *Lingvistica integrală coșeriană: teorie, aplicații și interviuri,*: Editura Universității «Alexandru Ioan Cuza», Iași, p. 398.

VILLAR, Constanze, 2016, *Le discours diplomatique,* Editura L'Harmattan, Paris, p. 287.

ZAFIU, Rodica, 2007, *Limbaj și politică,* Editura Universității din București, București, p. 288.

POLITIQUES LINGUISTIQUES ET ÉDUCATIVES EUROPÉENNES ET NATIONALES : ENJEUX ET PERSPECTIVES AU DÉBUT DU MILLÉNAIRE

Ion GUȚU
Universitatea de Stat din Moldova,
Chișinău, Republica Moldova

Abstract. *The aim of this article is to explore the issues of European and National Language Policies, or, language is the primary condition for the existence of a nation (E. Coșeriu), having a socio-constructive function (V. Banaru).European Language Policies have been conceptualized and linked to the interests of European states in several documents, such as the Common European Framework of Reference for Languages (2001; 2018; 2020) and the Language Policy Program, that promotes the plurilingualism and linguistic diversity, the language policies and the language teaching (language(s) of schooling and foreign languages). The European Language Policies are also supported by the European*